

Iðnaðarnefnd Alþingis
Nefndasviði
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 12. 11. 2010

Efni: Umsögn Orkuveitu Reykjavíkur um verndar- og nýtingaráætlun vegna virkjunar fallvatna og háhitasvæða (heildarlög) Þskj. 81 — 77. mál.

Orkuveitu Reykjavíkur hefur borist erindi iðnaðarnefndar Alþingis, dags. 27. október 2010, þar sem óskað er umsagnar um ofangreint frumvarp.

Við undirbúning frumvarpsins gafst Samorku kostur á að gera athugasemdir við frumvarpsdrög. Orkuveita Reykjavíkur kom að gerð þeirra athugasemda, sem eru dags. 27. nóvember 2009. Eru þær athugasemdir ítrekaðar hér með.

Varðandi frumvarpið sem nú liggur fyrir leggur Orkuveita Reykjavíkur áherslu á að svokallaðar geiraáætlanir skuli vera á forræði stjórnvalda sem fara með viðkomandi málaflokk, en þeim ekki blandað saman. Þannig ætti nýtingaráætlun um virkjun fallvatna og háhitasvæða eingöngu að vera á forræði iðnaðarráðherra, eins og náttúruverndaráætlun er á forræði umhverfisráðherra og samgönguáætlun á forræði samgönguráðherra. Óheppilegt verður að teljast að blanda saman verndar- og nýtingaráætlun eins og lagt er til í 1. mgr. 3. gr. frv., auk þess sem dregið er úr skýru forræði iðnaðarráðherra, þar sem segir að iðnaðarráðherra leggi í samráði og samvinnu við umhverfisráðherra fram áætlun um vernd og nýtingu landssvæða.

Samkvæmt nýsamþykktum skipulagslögum, sem taka eiga gildi þann 1. janúar 2011 mun umhverfisráðherra leggja fram á Alþingi tillögu til þingsályktunar um landsskipulagsstefnu til tólf ára innan tveggja ára frá alþingiskosningum. Í landsskipulagsstefnu eru samþættar áætlanir opinberra aðila um samgöngur, byggðamál, náttúruvernd, orkunýtingu og aðra málaflokka. Aðkoma umhverfisráðherra að samræminu áætlana er því nægilega tryggð í nýsamþykktum skipulagslögum og óþarfi að draga úr ábyrgð einstakrar fagráðherra á áætlunum á verksviði þeirra.

Frá því framangreindar athugasemdir voru gerðar hefur orðið sú breyting á frumvarpinu að í 3. mgr. 3. gr. frv. hefur verið bætt svohljóðandi ml.: „Verndar- og nýtingaráætlun tekur ekki til landsvæða sem njóta friðlýsingar í samræmi við 50. gr. laga um náttúruvernd nema tiltekið sé í friðlýsingarskilmálum að virkjunarframkvæmdir séu heimilar á viðkomandi svæði.“ Þarna er um að ræða ósamræmi við markmið rammaáætlunar og er breytingin óásættanlega að mati Orkuveitu Reykjavíkur. Með henni er verið að útiloka marga virkjanakosti sem fjallað hefur verið um í rammaáætlun um nýtingu vatnsafls og jarðvarma, burtséð frá því hvort að virkjun á viðkomandi stað brjóti gegn friðlýsingarskilmálum svæðisins. Þar sem gert er ráð fyrir að sérstaklega þurfi að taka fram í friðlýsingarskilmálum að virkjanaframkvæmdir séu heimilar er um afar umfangsmiklar takmarkanir að ræða, án þess að tekin sé afstaða til einstakra kosta eða

röðun þeirra skv. mati verkefnisstjórnar rammaáætlunar.

Ekkert heildstætt hagsmunamat mun því fara fram á þessum svæðum, þar sem tekið er tillit til verndargildis náttúru, umhverfisáhrifum virkjunar, hagkvæmni virkjunarkosts og þjóðhagslegum þörfum á aðgangi að þeirri auðlind sem felst í virkjunarmöguleikum jarðvarma og fallvatna. Hér er horfið frá því fyrirkomulagi sem viðhaft hefur verið við vinnu verkefnisstjórnar rammaáætlunar um nýtingu vatnsorku og jarðvarma en verkefnisstjórnin er langt komin með að ljúka vinnu að II. áfanga áætlunarinnar. Í þeirri vinnu hefur verkefnisstjórnin ekki takmarkað sig við tiltekin svæði heldur hafa yfir 80 virkjunarkostir verið skoðaðir og metnir heildstætt í samræmi við það verklag sem ákveðið var þegar vinnu við gerð rammaáætlunarinnar var hrundið af stað. Mikilvægt er að hafa í huga að þótt svæði sé friðlýst á grundvelli laga um náttúruvernd er ekki hægt að ganga út frá því sem vísu að í tengslum við þá friðlýsingu hafi verið metnir virkjunarkostir svæðisins og þeir metnir heildstætt með verndargildi svæðisins. Við slíkt heildarmat myndi friðlýsing svæðisins væntanlega vega þungt en ekki útiloka sjálfkrafa allar virkjunarframkvæmdir á svæðinu. Slíkt hlýtur alltaf að fara eftir mismunandi forsendum og aðstæðum, s.s. hvað er verið vernda, stærð svæðis og aðstæðum að öðru leyti. Þá ber að hafa í huga að tilvitnað ákvæði 50. gr. náttúruverndarlaga er mjög víðtækt og hlýtur að þurfa að taka afstöðu til þess í friðlýsingarskilmálum hvers svæðis, hvort virkjanafkamkvæmdir geti rúmast innan svæðisins.

Lagt er til að niðurstöður rammaáætlunar II verði lagðar til grundvallar í þessu samhengi enda rökrétt að verndun einstakra svæða taki mið af niðurstöðum hennar. Jafnframt telur Orkuveita Reykjavíkur eðlilegra að breyta orðlagi lokaml. 3. mgr. 3. gr. frv. á þann hátt að verndar- og nýtingaráætlun taki ekki til landsvæða sem njóta friðlýsingar í samræmi við 50. gr. laga um náttúruvernd þegar tiltekið er í friðlýsingarskilmálum að virkjunarframkvæmdir séu óheimilar á viðkomandi svæði.

Í athugasemdum með frumvarpinu kemur fram að gert sé ráð fyrir að verndar- og nýtingaráætlunin sæti reglubundinni endurskoðun eftir þörfum. Af því leiði að skipan virkjunarkosta í einstaka flokka sé ekki endanleg og virkjunarkostir og svæði kunni að færast milli flokka á grundvelli nýrra upplýsinga og tillagna um breytingu á útfærslu virkjunarkosta. Í því ljósi vekur athygli að verkefnisstjórninni er óheimilt skv. 3. mgr. 9. gr., að endurmeta virkjunarkosti í þeim tilvikum þegar friðlýsing samkvæmt 4. mgr. 6. gr. bannar framkvæmdina auk þess sem allar rannsóknir eru bannaðar ef undan er skilinn möguleiki á sérstakri heimild Umhverfisstofnunar til yfirborðsrannsókna. Er örðugt að sjá fyrir sér hvernig koma megí að nýjum upplýsingum varðandi svæði sem lent hefur í verndarflokki ef óheimilt er að endurskoða verndun svæðisins.

Virðingarfyllt,

Elín Smáradóttir, hdl.